

Bài giảng 23: Ước tính cỡ mẫu: Nghiên cứu 1 nhóm

Nguyễn Văn Tuấn

Viện nghiên cứu y khoa Garvan (Úc)

Đại học New South Wales và Đại học Công nghệ Sydney

Đại học Tôn Đức Thắng, Việt Nam

Ước tính cỡ mẫu cho nghiên cứu 1 nhóm

- Biến outcome là biến phân loại
- Biến outcome là biến liên tục

Cỡ mẫu cho tỉ lệ

Giới thiệu vấn đề

- Quần thể (population)
- Gọi π là tỉ lệ mắc bệnh
- Mẫu n đối tượng
- Gọi p là tỉ lệ quan sát
- Chúng ta muốn dùng p để ước tính π

Ước tính khoảng tin cậy 95%

- Quần thể (population)
- Gọi π là tỉ lệ mắc bệnh
- Mẫu n đối tượng
- Gọi p là tỉ lệ quan sát
- Chúng ta muốn dùng p để ước tính π

Lí thuyết: p là ước số khách quan nhất của π .

Khoảng tin cậy 95% của π :

$$p - z_{\alpha/2}e < \pi < p + z_{\alpha/2}e$$

Nếu chọn KTC95%, tức $z_{\alpha/2} = 1.96$

$$p - 2e < \pi < p + 2e$$

Ước tính khoảng tin cậy 95%

Lí thuyết: p là ước số khách quan nhất cho π .

Khoảng tin cậy 95% của π :

$$p - 2e < \pi < p + 2e$$

Trong đó, e là sai số chuẩn:

$$e = \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$$

Nói cách khác,

$$\left(p - 2\sqrt{\frac{p(1-p)}{n}} \right) < \pi < \left(p + 2\sqrt{\frac{p(1-p)}{n}} \right)$$

Đặt ngược vấn đề

Tìm n để ước tính π với một sai số e

$$n = \left(\frac{2}{e} \right)^2 p(1-p)$$

Hay nói chung:

$$n = \left(\frac{z_{\alpha/2}}{e} \right)^2 p(1-p)$$

Cỡ mẫu cho một tỉ lệ

Do đó, cỡ mẫu cho một tỉ lệ tùy thuộc vào:

- Sai số I (alpha): α
- Tỉ lệ bệnh (hay biến cố): p
- Sai số (marginal error): e

Ví dụ

- Mục tiêu: xác định tỉ lệ bệnh tiểu đường
- Theo y văn, tỉ lệ bệnh tiểu đường trong cộng đồng người trung niên là 10% ($p = 0.10$)
- Chấp nhận xác suất 95% là tỉ lệ có thể dao động trong khoảng 8% đến 12%
- Nói cách khác, $e = (0.12 - 0.08) / 4 = 0.01$

Dùng R

- Cách tính cỡ mẫu bằng R rất đơn giản!
- Có thể viết vài mã R, hoặc dùng hàm *n.for.survey* trong package *epicalc*

```
alpha=0.05; z = qnorm(0.05/2)
```

```
p=0.10; e = 0.01
```

```
n = (z/e)^2*p*(1-p)
```

Package epicalc

```
library(epicalc)
```

```
n = n.for.survey(p=0.10, delta=0.01,  
alpha=0.05)
```

e


```
> n
```

Sample size for survey.

Assumptions:

Proportion = 0.1

Confidence limit = 95 %

Delta = 0.01 from the estimate.

Sample size = 3457

Cỡ mẫu cho số trung bình

Giới thiệu vấn đề

- Quần thể (population)
- Gọi μ là trung bình
- Mẫu n đối tượng
- Gọi m là tỉ lệ quan sát
- Chúng ta muốn dùng m để ước tính μ

Ước tính khoảng tin cậy 95%

- KTC95% của μ

$$m - z_{\alpha/2}e < \mu < m + z_{\alpha/2}e$$

- Nếu $\alpha = 5\%$, KTC95% của μ

$$m - 2e < \mu < m + 2e$$

- Trong đó,

$$e = \frac{s}{\sqrt{n}}$$

Cỡ mẫu để ước tính μ cho trung bình

- KTC95% của μ

$$\left(m - z_{\alpha/2} \frac{s}{\sqrt{n}} \right) < \mu < \left(m + z_{\alpha/2} \frac{s}{\sqrt{n}} \right)$$

- Do đó, cỡ mẫu để ước tính μ với sai số e là:

$$n = \left(\frac{z_{\alpha/2} s}{e} \right)^2$$

Ví dụ

- Mục tiêu: ước tính tuổi bị ung thư vú
- Độ lệch chuẩn của độ tuổi ung thư là 12 tuổi
- Muốn ước tính độ tuổi ung thư chính xác trong khoảng ± 2.5 tuổi (tức độ rộng của khoảng tin cậy 95% là 5 tuổi).
- Nói cách khác $e = 2.5$ và $s = 12$

Dùng R

```
alpha=0.05; z = qnorm(0.05/2)
```

```
sigma=12; e = 2.5
```

```
n = (z/e*sigma)^2 ; n
```

```
> n = (z/e*sigma)^2 ; n
```

```
[1] 88.50721
```